

Jógvan K. Mørkøre, formaður í Kommunufelagnum:

Kommuloysnin er bert eitt skotbrá

– Loysnin á kommunuskuldini kann sogast at vera eina kommunalur sojur. Vit eiga tó kortini ikki at missa okkum burtur í hesum gleðiliga lætta, tí eftir einari setu skulu kommunurnar í holt við at gjalda lánini niður. Tá er kreppan vónandi linkað so mikið, at hetta vandamál ikki bert verður skumpað yvir á næsta ættarlið, segði kommunufelagsformaðurin í formannsrdøuni á umboðsfundinum seinasta vikuskifti

Kommunurnar hava nú endiliga fingið tað figgarliga skotbrá, sum tær so leingi hava biðað eftir – árið í fjór for næstan alt í at biða eftir at fáa eina loysn á kommunuskuldini, sum loksins eydnaðist í novemb-er. Loysnin kann sigast at vera ein kommunalur sigur á tann hátt, at kommunurnar vóru forar fyri at taka saman hendur í felags ábyrgd. Tað vóru hóast alt fleiri kommunur, ið ikki nýttust at standa saman við hinum, tí tær høvdu hóast sínar turpulleikar, megnað at góldið síni lán.

Vit eiga kortini ikki at missa okkum burtur í hesum gleðiliga lætta, tí eftir einari setu skulu kommunurnar í holt við at gjalda lánini niður. Vónandi er kreppan tá linkað so mikið, at tað tá ber til at fara undir afturgjaldingarnar, tí hetta vandamál kann ikki bert skumpast yvir á næsta ættarlið.

Tað, sum vit eisini kunnu fegnast um, tá talan er um samanhold í millum kommunur er, at tær kommunur hava tikið limaskapin upp aftur – tað eru Nes og Sjóar kommunur. Tær eru sjálvandi vælkomnar. Við hesum er eisini at vóna, at aðrar kommunur fara at gera tað sama.

Í hesum sambandi kundi ein møguleg umrøða av valháttinum til starvsnevndina komið upp á tal. Tað er ikki sett á dagsskránnar, men tað kundi verið upp á pláss at norði við málið.

Afturat hesum kemur so alt tósið um kommunusam-
anlegging, sum kommunurnar hava kent sum eina hótan, soleiðis at tær hvørki hava vítað um tær hava verið keyptar ella seldar.

Samneing av kommunum hevur verið ein afturvendandi spurningur síðani Jógvan Sundstein reisti spurningin í 1991. Aftur ein nevnd er sett at taka støðu til spurningin. Landsstýrið ætlar at bert embætisfólk skulu manna nevndina.

Starvsnevndin helt at frægest var at velja formann felagsins í nevndina og síðani halda fund um kommunusam-
anlegging í felagnum sama dag sum starvsnevndin hevur fund, t.v.s. einaferð um mánaðin. Á

henda hátt helt starvsnevndin at kommunurnar best fingi innlit í málið. Tí tað allarmínsta, ið kommunurnar kunnu krevja er, ikki at fáa nakað smoygt niðuryvir seg, t.d. í einum rúgvismiklum áliði.

Hetta verður ikki gjørt í misáliti til kommunal embætisfólk.

Viðurskiptini millum embætisfólk og politikarar er altíð ein fin javnvág, har tað kanska aloftast eru embætisfólkini, sum uppdraga politikararnar, men tað eru framvegis embætisfólkini, sum eiga at tæna politikarunum. Embætisfólk eiga sjálvandi at arbeiða innanfyri sína fulltrú, men ábyrgdin er hjá politikarunum. Taka vit ábyrgdina frá politikarunum og leggja hana til embætisfólkini, so er eingin grund til at hava tæy frískipaðu valini.

Nú ilögurnar hjá kommunum eru minkaðar niður í næstan einki, samstundis sum stundjarnar eru tiknar burtur, er støðan vorðin tann, at kommunurnar gjalda ein nettoskatt til landskassan. Fyri at vísa á hvussu órimulig skipanin er, setti felagið eitt endurgjaldskrav fram ímóti landskassanum í sambandi við at danski staturin fekk endurgjoldið fyri ov nógv veittan stuðul í almanna-málum. Landsgrannskoðarin gav felagnum rætt í ein ávísan mun, men neyvan nóg mikið til at tað loysti seg at fara í rættin við mál-inum.

Kommunurnar gjalda lógarbundin gjöld inn í landskassan, meðan tann einasti studningurin, sum var lógarbundin, skúlabarnaflutningurin, er nú skerdur. Samstundis sum landsstýrið leggur loft á kommunuskattin, roynir tað at bjarga sínum inntøkum frá kommununum. Felagið hevur skrivað lögtinginum bræv, har heitt verður á tingið um at fáa stuðulin til skúlabarnaflutning. Hin vegin er tað í lagi hjá teimum at útreiðslur av læraraflutningi verða goldnar av

kommununum. Lærarar er løntir og í starvi hjá land-inum, sum skal gjalda allar útreiðslur, sum lærararnir hava krav uppá.

Í nýggjasta útkastinum til almannaalóggávu er tann greinin, sum ásetir kommunala skattin til landskassan óbroytt. Í lógini er ongur ætlanir um at broyta §2 í lótingslóg nr. 125 frá 1993 sum áleggur kommununum at gjalda 6.75% av næstan øllum útreiðslum til almanna-mál. Hetta er ein skattur til landskassan, sum er umleið einar 45 millión-ir.

Tá talan er um privata vinnu, verður sagt, at profitturin skal maksimerast. Ofta fyrkemur tað mær, at landið roynir tað sama yvirfyri kommununum. Netto-intøkan frá kommununum til landskassan skal maksimerast.

Einstøk mál, sum hava verið viðgjørd í felagum farna ár:

Skúlaalóginar

Felagið fekk uppskotið um broytingar í skúlaalóginum til kunningar. Vit loyvdum okkum tá at gera viðmerk-ingar til uppskotið. Við-
meringarnar vóru serstak-liga av grundreglugluligum sjónarmiðum, har vit gjørdur vart við at tað er óheppin orðing, at tað í fleiri for-um er soleiðis, at tveir fóka-valdir myndugleikar, skúla-nevndin og kommunustýr-ið, sum skulu taka støðu til sama mál, uttan at tað er ásett hvør ið hevur ta enda-ligu avgerðina. Eftir okkara áskoðan er uppgávan hjá skúlanevndini at tryggja børnunum holla undirvis-ing, meðan kommunan hevur ábyrgdina av at útvega figging.

Umhvørvisnevndir

Hetta er ein spurningur, sum kommunurnar verða noyðdar til at taka upp aftur. Roynir vóru gjørdar til at fáa sett umhvørvisnevndir á stovn fyri nøkrum árum síðani, men er bert ein farin at virka, tað er í Sundalag-num og norðan til í Eystur-oynni.

Fundarøð við

Almannastovuna
Felagið hevði tvær funda-

røðir saman við Almanna-stovuni. Tann fyrsta var um pensiónirnar og tann seinna við Finn Helmsdal um akti-
vering av forsorgarhjálpin. Undirtøkan var góð og hava kommunarnar nú betri inn-lit í almanna-mál, samstund-is sum tikið var væl undir við aktivveringsetlanini.

Vinabýir

Felagið fær fleiri áheitanir hvørt ár um hjálptil vinar-býarsamstarv. Tað hevur gingist stríðað at finna áhug-
aðar vinabýir í Føroyum.

Reglugerð til

kirkjugarðar

Kirkjugarðar eru eitt mál-s-
øki, sum er 100% kommuna-lt, og kommunurnar hava yvirhøvur røkt hesa upp-gávuna væl. Kortini sakna vit lóggávu sum heimilar reglugerðir.

Gravstøðini verða nú reglugerðir.

Gravstøðini verða nú mangan prýdd við plast-girðingum, betongkantum osv. Hetta ger røktina av kirkjugarðinum trupla og er kanska heldur ikki so vak-
urt. Við hesum í huga hevði ivaleyst verið rætt at gjørt okkurt við kirkjugarðs-reglugerðirnar.

Børnini bliva

í heimbygdini

Nú arbeiðsloysið verliga hevur sett sín dóm á víður-skiftini í landinum, er tað vorðið vanligt, at foreldrini flyta av bygd fyri at fáa sær arbeiði. Børn kunnu tá koma í ta støðu, at tær verða verandi í heimbygdini, bæði vegna skúla, vinfólk og tí tær kunnu búgva hjá skyld-fólki. Heimakommunan hevur útreiðslur vegna skúla, skúlatannlækna osv., men skatturin hjá foreldr-unum fellur til onkra aðra kommunu í Føroyum ella uttanlands. Hetta er eitt mál, sum vit helst fara at hoyra meira um.

Kommunurnar sum

arbeiðsgevarar

Kommunurnar eru arbeiðs-gevarar, men tær hoyra ikki heima í arbeiðsgevarafelag-num, tí um so var, kundu tær í fullari kapping farið inn á øll tær øki, privatir arbeiðsgevarar eru á. Fø-
roya Arbeiðsgevarafelag kann tí ikki gera sáttmálar

kommunurnar vegna.

Kommunurnar mugu royna at skipa seg betur sum arbeiðsgevarar. Í hesum sambandi kann víst á tað, felagið hevur liggjandi um felags lønarpolitikk. Eg eri vísur í at hetta mál hevur týðning fyri kommunurnar, t.d. hava Havnar kommuna, Klaksvíkar kommuna og FKF í vetur fingist við at kanna felags tannlæknasátt-málar.

Skattalættar

Síðan nýggja skattalógin kom ígjøgnum er talið á málum um skattalætta minkað heilt nógv, men nú eru skattmál aftur farin at merkjast.

Tað, sum kommunurnar nú koma út fyri at skula taka støðu til, er skattaftirstøð-

ur hjá B-skattgjaldarum. Tá skal støða takast til at sleppa einum borgara undan at gjalda tað sum aðrir hava verið noyðdir at gjalda. Um tann sum sleppur undan at gjalda er betur farin enn hin sum hevur góldið, verður mismunur gjørdur ímillum borgarar.

Tað er sjálvandi ilt at seta almennar reglur fyri slíkum, men uttan iva er hetta ein spurningur sum kommunurnar eiga at taka upp í felag og royna at fáa sett nakrar leiðbeinandi reglur fyri.

Líkingarráðið er á veg við uppskoti um broyting um skattaálíking. Fundur verður við kommunurnar fyrsta dag. Tá kundi hósk-andi hesin spurningur verið tikin upp.

Frá PIZZARIA
Nýggjur og størri
MATSEÐIL

Minnist til heim-
koyringar-
tilboðið!

Vinarliga bíleggið
borð í góðari tíð.

PIZZARIA • Tlf. 18866